

օրերը: Հայաստանյայց Եկեղեցին, Փարոսի նման, իր ժողովրդի հետ ամբողջական հաղորդակցության մեջ, դարերի ընթացքում դիմակալել է Ասիայի և Իսլամության անընդմեջ հարձակումներին: Նախանձախնդիր պահապանը անցյալի բոլոր գանձերի, նա մարմնավորել է բոլոր ազգային իդեալները: Հայ ժողովուրդը նրան է պարտական իր լեզուն, իր մշակույթը և իր հրաշալի վերապրումը:

Այն հայերը, որոնք թողել են իրենց Մայրենի Եկեղեցին՝ միանալու համար Հոռմի Եկեղեցուն (առաջին դավանափոխությունները երևան են գալիս Խաչակրությունների Կիլիկիայից անցքի սկզբին), հետաքրքրորեն պահպանել են իրենց հեռավոր Ազգային Եկեղեցու կարոտը... Նրանք պահել են հայ ծեսը, մշակել լեզուն՝ ստեղծելով հայ մշակույթի ճշմարիտ օջախներ, նպաստելով այսպես ազգային ժառանգության հարստացմանը: Վենետիկի Ս. Ղազարի կղզում հայկական վանքը և նույն կարգի այլ հաստատություններ, օրինակներ են այս իրողության: Նորին Գերազանցություն կարգինալ Աղաջանյանը պետն է այս համայնքի, որ ներկայացնում է հայ ժողովրդի հազիվ 2%-ը:

Հայտարարելով լուեյայն միանալ Ս. Գրիգոր Լուսավորչին՝ նրա ամսյան որդեգրումով, բայց միաժամանակ անդիտանալ ձե-

վանալով նույն Լուսավորչի կենդանի և ներկա Եկեղեցին, անվանի մեծավորը անկասկած հակամալից ստեղծում է ցավալի մի շփոթություն Արևմուտքի ժողովուրդների մտքում և իզուր արթնացնում կենդանի մնացած դուրազագույնություններ...

Նորին Գերազանցությունը թող բարեհաճի համաձայնել, որ Հայաստանյայց Եկեղեցուն է պատկանում ինքն իրեն ծագած լինելու մենաշնորհը հայտարարել Ս. Գրիգոր Լուսավորչից, իր առաքյալից և հիմնադրից, ճիշտ այնպես, ինչպես Հոռմի Եկեղեցին իրավացիորեն հայտարարում է իր ծագումը Ս. Պետրոսից: «Տուք դկայսերն կայսեր», — ասում էր Հիսուսը:

Դուք ինձ մեծ պատիվ արեցիք, ինձնից դրավոր խնդրելով այն, ինչ որ ես կարծում եմ, թե կարող եմ անվանել մի ճշտում: Բացարձակապես իմ անձնական անունից՝ ահա ես այդ արեցի:

Խնդրում եմ բարի լինեք ընդունել, պր. ընդհանուր կոմիսար, իմ ամենաբուռն հիացմունքի հետ, Ձեր կատարած գործի համար, իմ ամենաբարձր ակնածանքի արտահայտությունը:

ՎԱՀՐԱՄ ՀԱՎՈՐՅԱՆ

Բեյրութ

16 սեպտեմբերի 1958 թ.

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹՅԱՆ

Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսության օրինապահ միաբանության անդամ գերաշնորհ Ս. Դերենիկ սրբազանը, խմբագրությանս ուղղած իր մի գրության մեջ, տեղեկացնում է, որ ինքը ձեռնարկել է դժվարին, բայց շնորհակալ մի աշխատանքի, այն է՝ «Պատմություն Մայրաքույն Արևելքի և Ափրիկեի հայոց» մեծածավալ ուսումնասիրության պատրաստության և հրատարակության:

Սրբազանը ձեռնարկել է գովելի և ամեն գնահատանքի և աջակցության արժանի մի աշխատանքի: Արժեքավոր և շնորհակալ այդ աշխատությունը պատրաստելիս սրբազանը կատարել է լուրջ քննական պրպտումներ, հավաքել է բազմաթիվ պատմական, մատենագրական, տեղագրական, ազգագրական տեղեկություններ, հեռավոր այդ հայ գաղութների պատմության վերաբերյալ՝ մատենադարաններից, թանգարաններից, պե-

տական արխիվներից, գրի է առել մոտ 3000 արձանագրություններ, տապանագրություններ և հավաքել է բազմաթիվ լուսանկարներ:

«Սրագրած ենք, — գրում է սրբազանը, — երեք սուլար հատորներով՝ Մայրաքույն Արևելքի և Ափրիկեի հայոց պատմությունը շուտով և վերջնականորեն գրի առնել և հրատարակել: Գրքին առաջին երկու հատորները Մայրաքույն Արևելքի հայոց պատմությունը պիտի ներկայացնեն, երրորդը՝ Ափրիկեի: Երեք հատորները միասին 2500 — 3000 էջ պիտի ըլլան և պիտի պարունակեն հազարի մոտ նկարներ: Այս աշխատության պիտի կցենք նաև մեզի դավանակից Մալաբար Եկեղեցվո (Հարավային Հնդկաստան) համառոտ պատմությունը:

Համաշխարհային երկրորդ պատերազմից հետք Հնդկաստան, Պակիստան, Բիրմա, Սինկափուր, Ինդոնեզիա, Ճապոն և Զինաս-

տան ապրող հայերեն բավական մեծ թվով գաղթեցին Ավստրալիա, Միացյալ Նահանգներ, Անգլիա և Հոլանդա։ Պիտի խնդրեինք, որ անոնցմե որևէ մեկը, կամ ուրիշ որևէ հայ եթե որևէ տեղեկություն կամ պատկեր ունի վերոհիշյալ Երկիրներու մասին, թող հաճի

մեզի իմացնել սա հասցեին՝ Դերենիկ Եպիսկոպոս Փոլատյան, փոստարկղ 3929, Բեյրութ, Լիբանան։ Մեր միակ նպատակն է հայ բեկորներուն պատմությունը կորուստե փրկել։

ԳԵՐԱՇՆՈՐՀ Տ. ԲԱՐԳԵՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՎԱՐԺԱՊԵՏՅԱՆԸ ԴՈԿՏՈՐ ԱՍՏՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ

1959 թվականի մայիսի 28-ին, Նյու Համպս-սարանին կից Բերկլիի Աստվածաբանական ճեմարանը, պաշտոնական և շքեղ հանդիսությամբ, «դոկտոր աստվածաբանության» տիտղոսն է շնորհել Կալիֆոռնիայի հայոց առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Բարգեն եպիսկոպոս Վարժապետյանին։

Տ. Բարգեն սրբազանը ամերիկահայ առաջին եպիսկոպոսն է, որ արժանանում է այդ տիտղոսին և պատվին։ Բարգեն սրբազանը 1950 թվականին շրջանավարտ էր եղել Նույն ճեմարանից «պսակավոր աստվածաբանության» տիտղոսով։

Սրբազանը ներկայացրել է վարդապետական մի թեզ անգլերեն լեզվով՝ «Առաքելա-

կան եկեղեցիներու պատարագամատույցներու բաղդատական ուսումնասիրությունը» թեմայով։

Այս ուրախ առիթով Վեհափառ Հայրապետը բարեհաճեց շնորհավորել Տ. Բարգեն եպիսկոպոսին։

«Էջմիածին» ամսագիրը ևս, հանուն իր ընթերցողների, սրտագինս շնորհավորում է Բարգեն սրբազանին՝ միաժամանակ նրան մաղթելով քաջառողջություն, «հոգևոր հիղինակությամբ և արդյունավոր կերպով ծառայելու համար Ս. Եկեղեցիին ու Ս. Էջմիածինին», — ինչպես գեղեցկորեն գրվել է Վեհափառ Հայրապետի հեռագրում։

